

Verksamhetsberättelse 2016

Svenska Kommittén för Vietnam, Laos och Kambodja

INLEDNING

Kommitténs verksamhet har under året präglats av en fortsatt informations- och föreläsungsverksamhet i ABF Stockholms lokaler på Sveavägen 41.

Under året har ett projekt för Agent Orange offer i Vietnam startats. Ett samarbetsavtal har upprättats mellan Kommittén och Hue University of Agriculture and Forestry (HUAF) under ledning av dess rektor, professor och Dr Le Van An.

Kontakter med företrädare för Vietnams och Laos ambassader i Stockholm har upprätthållits. Liksom med Vietnam-Sverige förbundet i Hanoi.

Ett nära samarbete med Sverige-Laos föreningen liksom med Ad Hoc Kulturförening Sverige – Vietnam har också fortsatt under året. Seminarier om Laos samordnas med Sverige-Laos föreningen och kulturevenemang med Kulturföreningen Sverige-Vietnam.

STYRELSE

Årsmötet den 31 mars 2016 valde Eva Lindskog till ny ordförande och Sunthorn Vongnongvar till kassör. Till övriga styrelseledamöter valdes Ulf Svensson, Linda Wohlin, Mai Vodinh, Aneta Carleson, Eric Olofsson, Johan Peanberg, Ing-Britt Trankell.

Till suppleanter valdes Agneta Danielsson och Malin Beckman.

VALBEREDNING

Till valberedning utsågs Rolf Samuelsson, Karl Anders Larsson och Ann-Lis Åberg.

KONSTITUERING

Vid styrelsens konstituering utsågs Johan Peanberg till vice ordförande, Ing-Britt Trankell till sekreterare och Mai Vodinh till web-ansvarig.

Styrelsen har under året hållit åtta protokollförda sammanträden.

ÅRSMÖTET

Årsmötet ägde rum i ABF-huset den 31 mars 2016. Inför mötet hölls ett seminarium under titeln **Där tiden stått still – om turism som utvecklingssamarbete i norra Laos** av docenten i arkeologi vid Stockholms Universitet, **Anna Källén**. Henne anförande utgick från temat Ekoturism, med exempel från en specifik fornlämningsplats med resta stenar och spännande historia. Platsen används för ekoturism och bidrar till den fattiga befolkningens utveckling och välbefinnande.

ALLMÄNLÄGET

Utvecklingen i Vietnam, Laos och Kambodja är inte entydig men vissa drag är likartade som exempelvis en svag rättsordning, tilltagande korruption och maktövergrepp mot individer, som för fram sina åsikter på möten och i sociala medier.

Rättsordningen är underordnad regeringspartierna, som saknar demokratisk uppbyggnad och styr tillämpningen av lagarna. För den enskilde är de oftast ogenomträngliga alternativt så vaga att de kan tillämpas efter makthavarnas gottfinnande. Maktövergreppen, som blir mer flagranta, möjliggörs av att regeringspartierna i de tre länderna fungerar som den reella statsmakten ('partistaten') vilket ger centrala och lokala partiledare makt att i egenintresse handla utan insyn av allmänintresset.

Den utbredda korruptionen undergräver tilltron till samhället och leder till att politiska makthavare förfogar över statens medel utan medborgarnas insyn. Den politiska och ekonomiska makten är därmed i stark allians med varandra och en elit av traditionell natur har bildats i de tre länderna. Detta har bland annat resulterat i att trots att den absoluta fattigdomen har minskat i alla tre länderna, har inkomst- och förmögenhetsskillnaderna kraftigt ökat.

Den politiska situationen i omgivande länder i den sydostasiatiska regionen har allvarligt försämrats genom upprättande av en militärdiktatur i Thailand liksom genom tillträddandet av en maktfullkomlig ledare i Filippinerna. Den ekonomiska utvecklingen i regionen har fortsatt präglats av en betydande tillväxt och export, trots den globala finansiella krisen. I Vietnam har ekonomin fördubblats sedan 2009. Inflation och statskuld är under kontroll. Banksektorns verksamhet står dock fortfarande inför betydande problem. I Kambodja fortsätter den ekonomiska tillväxten. Textilindustrin är fortsatt drivande och dominerar exportindustrin. Även Laos ekonomi expanderar under utbyggnad av vattenkraften och dess åtföljande export av elkraft.

Den utrikespolitiska utvecklingen präglas av uppbyggnaden av ett säkerhetspolitiskt samarbete mellan Vietnam å ena sidan och USA, Japan, Indien å den andra. Detta sker för att möta de politiska problemen i Östra havet (Sydkinesiska sjön) som blivit ett resultat av en växande kinesisk geopolitisk marin aggression i strid med internationell havsrätt.

MILJÖ OCH KLIMATFÖRÄNDRINGAR

Under verksamhetsåret har styrelsen följt miljöfrågorna med fokus på de tre länderna. Miljöproblemen i Vietnam och Kambodja bedöms vara de av klimatförändringen mest hotade i världen. Saltvatteninträngningen i Mekongdeltat väntas slå ut en tredjedel av risproduktionen i deltat som gjort Vietnams risexport till världens näst största. Skogsskövlingen i Kambodja, Vietnam och Laos, bl.a. för monokulturer i skog och jordbruk har lett till en enorm jorderosion. Den biologiska mångfalden i regionen är allvarligt hotad av tjuvjakt och överfiske i havet. De väldiga damm-byggnationerna i Mekongfloden, bl.a. i Laos, riskerar att leda till stora miljöproblem i nedströmsområdena i Kambodja och Vietnam. Föroreningsproblemen i regionen som redan är stora, inte minst genom urbaniseringen och industrialiseringen, har förstärkts av att kinesisk förorenande industri omlokaliserats från Kina till norra Vietnam. Sihanoukville i Kambodja har blivit en dumpingplats för giftigt avfall, bl.a. kvicksilveravfall från Taiwan.

En viktig fråga är hur de politiska ledningarna i de tre länderna förmår hantera de växande miljöproblemen.

SEMINARIER

Under verksamhetsåret har fem offentliga seminarier hållits, inklusive det som hölls vid årsmötet i mars månad. Den 24 maj talade lektor Eva Hansson vid Statsvetenskapliga Institutionen vid Stockholm Universitet och Leif Isaksson, ombudsman på Los internationella enhet med ansvar för det fackliga samarbetet med Kambodja och Vietnam om **Mot bättre arbetsvillkor i Vietnam och Kambodja?** Vietnam och Kambodja är länder med svag arbetsrätt och fackföreningar som inte kan verka fritt, vilket drabbar arbetstagarna i form av svåra arbetsförhållanden och låga löner. Men för utländska företag innebär just dessa förhållanden att det är attraktivt att lägga produktion där. Det gäller särskilt branscher som textil och montering. H&M är ett av de svenska storföretag som har produktion i de här länderna. Generellt är bilden att Vietnam och Kambodja tar över produktion för utländska företag från det tidigare ledande låglönelandet Kina. Incitamenten för regimerna i Vietnam och Kambodja att i närtid stärka arbetsrätten eller fackföreningarna är få, menade Eva Hansson. Båda länderna präglas av korruption, något som även gäller fackföreningarna. Leif Isaksson såg frihandelsavtalet TTP som en möjlighet att stärka fackföreningsrörelsen i Vietnam eftersom avtalstexten innehåller klausuler om rätten att ansluta sig till fria och demokratiska fackföreningar. TTP är ett handelsavtal mellan tolv länder i Stilla-havsregionen, bland dem USA och Vietnam, som är färdigförhandlat men ännu inte har trätt i kraft. (Sedan mötet hölls har dock USA fått en ny president, Donald Trump, som har hotat med att riva upp TTP-avtalet.)

Sociologen och nyvalda ordföranden i Kommittén, Eva Lindskog, med 25 års erfarenhet av arbete i och med Vietnam, talade den 7 juni under rubriken **Efter revolutionen och det socialistiska experimentet: ny-liberal ekonomisk boom – och sedan? Traditionens betydelse i Vietnam.** Hennes förklaring till uppkomsten av en politisk-ekonomisk maktelit som idag helt dominerar dagens samhälle utan insyn från allmänintresset, härrör enligt hennes analys från styrkan i den elitistiska tradition som alltid styrt landet, oavsett ideologisk bakgrund. Hierarkiska strukturer och förhållningssätt har överlevt och tagits över av dagens maktelit med begränsat utrymme för förändringar underifrån. De ekonomiska framgångarna har inte fördelats rättvist och styrmekanismerna för att förändra detta är svaga. Hoppet ställs idag till den unga generationen som inte sällan har god utbildning, tillgång till internet och annan information och därmed alternativa synsätt på dagens samhällsordning.

Pierre Schori, tidigare svensk FN-ambassadör, biståndsminister, kabinetssekreterare i UD, talade den 14 september under rubriken **Sverige – Vietnam 50 år** om värdet av den utrikespolitik som Sverige utarbetade under ledning av Olof Palme inte minst vad gäller förhållningssättet till det amerikanska kriget i Vietnam och vikten av små länders självbestämmanderätt. Palmes berömda tal i Gävle 1965 lade grunden till detta förhållningssätt. Den samlade Vietnamrörelsen i Sverige var en av de allra största i västvärlden och resulterade i ett starkt stöd för svenskt bistånd till återuppbyggnad av landet efter kriget. Det svenska biståndet till pappersbruket i Bai Bang och sjukhusen i Hanoi och Uong Bi var kärnan i en rad samarbetsområden som sedan utvecklades inom utbildning, forskning, och kultur.

Den 20 oktober talade författaren, litteraturkritikern och översättaren, Kristoffer Leandoer, om **Den koloniala erfarenheten från Indokina och dess avtryck i fransk litteratur.**

Utan Kipling, Somerset Maugham, Joseph Conrad och George Orwell, och deras bidrag till litteraturen, med den speciella dubbla blick på imperiet och hemlandet som präglar deras författarskap, skulle den brittiska litteraturen knappast vara vad den är idag. Finns motsvarande erfarenhet i den franska litteraturen? Vi följer reaktionerna från ockupationen av Indokina fram till efterspelet till Dien Bien Phu. Vi möter drömmare, äventyrare, upprörda idealister, cyniska exploatörer som lärde sig att röka opium och leva ut sina lustar. Nästan all fransk litteratur från Indokina – vare sig den är för eller emot det koloniala projektet – handlar om utlevelse, bristande impuls kontroll och skilda former av missbruk. Kristoffer Leandoer bidrog med sin studie om den franska koloniallitteraturen till att ge en nyanserad bild av Marguerite Duras som den otvetydigt mest omtalade författaren i kretsen av dem

som i sitt författarskap skildrat sina erfarenheter av Indokina och den franska kolonialmakten. I ett sammanförande av Duras med andra författare kunde Leandoer samtidigt visa att fransk litteraturhistoria från det koloniala Indokina är långt mer än Duras, och inbegriper en rad olika författare och skriftställare.

AGENT ORANGE PROJEKTET

I mars 2016 företog Eva Lindskog en resa till Vietnam för att efterforska och etablera kontakt med lämplig organisation i Vietnam för mottagande av de medel som Kommittén samlat in till förmån för Agent Orange offer. Målet för projektet är att stödja de familjer vars anhöriga drabbats av det giftiga ämnet dioxin som USA spred i Vietnam under åren mellan 1961 och 1971 i syfte att avlöva skog. Om möjligt ska projektet byggas så att familjerna genom lån kan förmera fonderna efter hand. Under sommaren 2016 har avtal skrivits mellan Hue University of Agriculture and Forestry (HUAF) och dess rektor, dr Le Van An och i början av september 2016 etablerade HUAFs forskningsgrupp kontakt med distriktet A Luoi och kommunen Dong Son i provinsen Thua Thien Hue i centrala Vietnam. Under hösten har projektet upprättat arbetsgrupper med representanter för 78 familjer (både av regimen erkända AO drabbade och ännu inte erkända). I samband med besök i Vietnam, gjorde Eva Lindskog i december ett besök till projektet och kunde konstatera att projektet har all anledning att lyckas tack vare god och förtroendegivande ledning på kommun-nivå och professionellt stöd från HUAFs forskningsgrupp. Projektet kommer att genomföras under två år med fonder från Kommitténs insamlade medel. Därefter antas att projektet lever vidare med egna medel.

SAMARBETE MED DE TRE LÄNDERNA

Kommittén har haft kontakter med ovanstående forskningsgrupp vid HUAF/ Hue University of Agriculture and Forestry / och dess rektor, samt med representanter för Vietnam-Sverige Föreningen i Hanoi under Eva Lindskogs besök där i december. Möten sker också regelbundet med representanter för Vietnams och Laos ambassader i Stockholm. Kontakten med Laos och Kambodja upprätthålles via våra seminarier och inbjudna föreläsare, samt genom styrelseledamöternas engagemang. Ing-Britt Trankell och Jan Ovesen har bidragit med kaptitlet, Health, Medical Cosmologies and Medical Inequity in Cambodia, *The Handbook of Contemporary Cambodia*, K. Brickell and S. Springer, eds, 2017. Oxon: Routledge). I nämnda arbete medverkar flera svenska forskare, Mona Lilja, Alexandra Kent, och Joakim Öjendal, med texter om samtida samhällsfenomen i Kambodja.

ORGANISATION OCH EKONOMI

Vid verksamhetsårets slut hade Kommittén närmare 150 personer och föreningar i sitt nätverk, vilka per e-post inbjudits till Kommitténs seminarier och möten.

Medlemsavgiften är 100 kronor för enskild medlem, 150 kronor för lokal organisation och 300 kronor för riksorganisation. För det ekonomiska resultatet hänvisas till de ekonomiska berättelserna för Kommittén och Vietnamhjälpen.

SLUTORD

Kommitténs uppgift förblir att fortsätta att stärka solidariteten med folken i de tre länderna, öka kunskapen om deras historia, aktuella samhällsfrågor och problem.

En annan central uppgift är att vidareutveckla kontakterna med de krafter i de tre länderna som arbetar för demokratisering och ökat kvinnoinflytande samt stödja miljöarbetet och anpassningen till klimatförändringen i regionen.

Eva Lindskog

Johan Peanberg

Sunthorn Vongnongvar

Ulf Svensson

Agneta Carleson

Mai Vodinh

Linda Wohlin

Eric Olofsson

Malin Beckman

Agneta Danielsson

Ing-Britt Trankell